

WINDPARK DIEPENHOEK

Stand van zaken en voorstel toekomstig proces

Amendement Gemeenteraad “Mediatie” windpark Diepenhoek

Rob Rietveld

8 september 2023

Inhoud

Samenvatting.....	3
Aanleiding van dit rapport	4
De opdracht en de uitwerking.....	4
Opzet van de gesprekken	4
Historie en actuele situatie proces windpark Diepenhoek.....	5
De gesprekken met de stakeholders.....	5
Analyse situatie	7
Voorstel vervolproces: Een dialoogtafel (OmgevingsAdviesRaad)	11
Bijlage 1: Tekst amendement gemeenteraad Someren	16

Samenvatting

Naar aanleiding van een amendement van de gemeenteraad van Someren is geïnventariseerd wat de actuele status is van het proces rond de realisatie van een windpark in het gebied Diepenhoek. De kern van de uitkomst is dat er te weinig gecommuniceerd is, er veel miscommunicatie is en er langs elkaar heen gewerkt wordt (bewust dan wel onbewust). Beschikbare informatie wordt ook niet goed gedeeld en vertrouwd. Partijen vervullen niet of onvoldoende hun rol binnen het proces (zijn ook niet altijd rol-vast) en er wordt veel te weinig gezamenlijk opgetrokken. Hierdoor ontstaat er veel onduidelijkheid, ruimte voor eigen interpretatie en valse verwachtingen. Er was in de afgelopen periode geen duidelijk zichtbare regie voerende partij en ook de verantwoordelijkheden en rollen van andere partijen zijn niet duidelijk geweest.

Er waren signalen dat tussen partijen de relatie dusdanig slecht zou zijn, dat hierdoor het proces niet goed een vervolg zou kunnen krijgen. Hierbij speelt de mogelijke rol mee die de provincie kan innemen (als bevoegd gezag) en de wens om als gemeente Someren zelf de bevoegd gezag rol te behouden. Ten aanzien van het punt van de verstoorde relatie is er zeker sprake van irritatie en onbegrip tussen partijen en zijn er verwijten over en weer. Deze lijken echter niet onoverkomelijk of in sterke mate slechter dan gebruikelijk bij dit soort trajecten, wat dan vaak wel weer een reden is dat de provincie de regie naar zich toetrekt.

Vanuit de gesprekken lijkt er voldoende basis om gezamenlijk verder te kunnen gaan. Wel zal er een betere opzet van processtappen, duidelijkheid over de positie en rollen, informatievoorziening en interactie tussen partijen nodig zijn. Dit zou ingevuld kunnen worden door het opzetten van een dialoogtafel (Omgevingsadviesraad). Hiertoe lijkt er brede bereidheid bij alle gesproken stakeholders. Gezien hetgeen gespeeld heeft, zal het wel nodig zijn om hier de tijd voor te nemen om ook “oude punten” nogmaals te bespreken met elkaar om daar geen misverstanden over te laten bestaan. Alles moet bespreekbaar zijn, maar niet alles is voor eenieder qua wensen haalbaar.

Er is een duidelijke voorkeur bij (alle) stakeholders dat de gemeente zich inzet om voor dit proces de rol van bevoegd gezag op zich te nemen (en af te stemmen met de provincie) en voor het totale proces (waarbij zeker de interactie met de omgeving) de regierol neemt.

Voor alle betrokken partijen is het goed als men beoordeelt of de eigen kennis voldoende is om hun rol in het proces goed te vervullen en of het verstandig kan zijn om zich door externe deskundigheid te laten ondersteunen.

Rob Rietveld

11 september 2023

Aanleiding van dit rapport

In de gemeente Someren is er een initiatief voor een windpark. Dit initiatief is gelegen in het gebied Diepenhoek. Het initiatief heeft een verleden dat teruggaat tot 2017. Het initiatief voor dit windpark komt voort uit het verwerven van grondposities door de firma Energiekontor NL, voorganger van de huidige ontwikkelende partij, Prowind. De intentie voor de opzet voor het windpark was om hier een “sociaal” windpark van te maken door de inwoners van de gemeente te laten meeprofiteren van het windpark. Al in december 2018 is daartoe vanuit de ontwikkelende partij een overeenkomst gesloten met de lokale energiecoöperatie “ZummerePower”. In de afgelopen jaren zijn er diverse stappen genomen om tot realisatie te komen, in het laatste jaar is er echter veel frictie ontstaan tussen enkele stakeholders in het gebied. Als reactie hierop heeft de gemeenteraad besloten om d.m.v. een amendement¹ in te zetten op een proces voor het herstellen van de onderlinge relaties en zo op deze manier gehoor te geven aan het verzoek vanuit de bewoners in het gebied. Zij hebben hun onvrede hebben geuit over de manier waarop het proces en de informatievoorziening is vormgegeven en de geringe mate van hun betrokkenheid bij het proces.

De opdracht en de uitwerking

De opdracht is verwoord in het unaniem aangenomen amendement op 20 april 2023. Op basis hiervan is het NPBO gevraagd om dit op te pakken. Hiertoe is in gesprek gegaan met alle stakeholders en is zo kennisgenomen van de stukken, besluiten en meningsvorming die er omtrent dit proces zijn. De gesprekken hebben in het teken gestaan van:

- 1) Terugkijken naar “wat er gebeurd is”
- 2) Analyseren huidige situatie
- 3) Inventariseren van conflicten, frustraties en mogelijke oplossingsblokkades
- 4) Verkennen welke oplossingsrichtingen acceptabel zijn voor de betreffende stakeholder
- 5) Advies opzet vervolg proces

Verder is als uitgangspunt genomen dat er in eerste instantie gedacht moet worden aan een oplossing met de bestaande ontwikkelende partijen. Verandering van welke stakeholders dan ook (invulling van een stakeholder positie) speelt wel op de achtergrond mee als mogelijke optie om tot een oplossing te komen, maar heeft altijd als consequentie dat dit veel complicaties en vertragingen zal gaan geven (zie analyse positie stakeholders).

Opzet van de gesprekken

De gesprekken met de stakeholders zijn op basis van transparant-, open- en vertrouwelijkheid aangegaan. Met de volgende stakeholders is overleg geweest (in willekeurige volgorde):

- ZummerePower (3 personen) 2x
- Prowind (3 personen) 2x
- Omwonenden (4 bijeenkomsten, totaal 36 adressen binnen 1900m)
- Dorpsraden (Someren Heide en Someren Eind)
- Gemeente Someren - ambtelijk (doorlopend)
- Gemeente Someren - wethouder Van Doorn

¹ Zie tekst amendement in bijlage 1

- Grondeigenaren (2 bijeenkomsten - 3 van de 6 grondeigenaren)

Van de gesprekken zijn aantekeningen gemaakt ten aanzien van posities, opmerkingen en meningen, er zijn geen gespreksverslagen gemaakt en daarmee ook geen terugkoppeling naar de deelnemers aan de gesprekken. Voor deze aanpak is gekozen om maximale vrijheid te creëren om open en niet terughoudend het gesprek te kunnen voeren waarbij de stakeholders zich maximaal hebben kunnen uiten over de situatie en hun beleving van hoe het proces tot nu toe gelopen is.

Historie en actuele situatie proces windpark Diepenhoek

Geconstateerd moet worden dat voor wat betreft de mogelijke realisatie van windpark Diepenhoek er al de nodige (bestuurlijke) stappen zijn genomen. De plannen voor het windpark zijn van voor het klimaat en energieakkoord (KEA) van 2018 en daarmee van voor de vernieuwde aanpak door middel van RES-regio's. Het windpark is vervolgens ingebracht in het RES-proces voor deze regio.

Voordat het gebied Diepenhoek in beeld was voor een windpark, was er een eerder initiatief vanuit ZummerePower (ZP) om 3 windturbines langs de Kanaaldijk te realiseren. Na de verwerving van de grondposities door EnergieKontor (EK) in het gebied Diepenhoek heeft dit bedrijf contact gezocht met ZP voor deelname aan dit windpark initiatief. Daardoor is de optie voor de 3 windturbines langs de Kanaaldijk afgevallен. Dit wordt door veel omwonenden aangehaald als een gemiste kans omdat de verwachte overlast (volgens de omwonenden) van de turbines aan de Kanaaldijk-noord als duidelijk minder wordt verwacht door de grotere afstand tot de omliggende woonhuizen.

De mogelijke realisatie van een windpark in het gebied Diepenhoek is meegenomen in de uitwerking van de RES. Het gebied is als potentieel gebied (zoekgebied) opgenomen in de RES. Op 25 maart 2021 is door de gemeenteraad de RES met daarin het gebied Diepenhoek vastgesteld als zoekgebied voor energielandschap waaronder grootschalige energie opwek door middel van een windpark en zonneparken. Deze vaststelling is ook door de provincie gebeurd. Als volgende stap hierop is het windpark als initiatief door de ontwikkelaar ingebracht bij de gemeente en heeft de gemeenteraad in juni 2021 aangegeven een positieve grondhouding te hebben ten aanzien van dit initiatief voor een windpark in het gebied Diepenhoek.

Door de voorgaande stappen is de-facto een situatie ontstaan waarin het ruimtelijk mogelijk is gemaakt voor het realiseren van een windpark in het gebied die vergelijkbaar is met de werking van een structuurvisie. Ook is er een begin gemaakt met de volgende stappen. Het windpark is aangemeld als initiatief voor behandeling voor een Verklaring Van Geen Bezwaar (VVGB) door de gemeenteraad en in februari 2023 is er een informatiebijeenkomst geweest om het gebied hierover te informeren. Er is toen tevens geprobeerd een start te maken met het opstellen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). Een NRD bepalen welke onderzoeken in het kader van een Milieu Effect Rapportage (MER) voor het project zouden moeten worden uitgevoerd.

Deze informatiebijeenkomst heeft geleid tot veel onrust en uiteindelijk heeft dat weer geleid tot het amendement voor dit onderzoek. Hierbij is duidelijk aangegeven dat er tussen sommige stakeholders geen vertrouwen (meer) is.

De gesprekken met de stakeholders

Alle gesprekken met de stakeholders zijn zonder uitzondering constructief geweest en in een goede sfeer. Er is vaak maar met een deel van de mensen gesproken die bij een bepaalde stakeholder behoren. Bij de meeste stakeholders is men als organisatie gevraagd het gesprek aan te gaan en daarbij zelf hun delegatie hiervoor te kiezen (Prowind, ZummerePower, gemeente, dorpsraden). Alle Grondeigenaren zijn aangeschreven, hiervan zijn er drie (van de zes) het gesprek aan gegaan. Omdat

de omwonenden (nog) niet georganiseerd bleken, zijn alle mensen binnen een straal van 1900m (10x tip-hoogte geplande windturbines) aangeschreven en uitgenodigd om zich aan te melden voor een groeps gesprek. Hiervoor zijn 6 mogelijke data/tijden georganiseerd waar bij elke bijeenkomst er maximaal 15 mensen aanwezig konden zijn. Dit laatste i.v.m. het goed kunnen voeren van een gesprek. Geen van de bijeenkomsten is volledig bezet geweest.

Alle stakeholders zien dit onderzoek en rapport als mogelijkheid om verder te komen. Natuurlijk is de wens ten aanzien van de uitkomst verschillend voor partijen. Het behoeft geen nadere uitleg dat vanuit de omwonenden partijen er vooral ingezet wordt op het voorkomen dat er een windpark in Diepenhoek gaat komen. Vanuit ontwikkelende partijen wordt het gezien als een potentieel geschikte locatie en andere partijen zien het als grote kans om invulling te geven aan de gemeentelijke opgave t.a.v. de energietransitie waartoe ook de gemeente zich verplicht heeft door de inbreng in de RES (en accordering daarvan door de gemeenteraad).

Uit de gesprekken kwam duidelijk naar voren dat men vindt dat er “te weinig” en niet volledig gecommuniceerd is. Dit wordt aangehaald door zowel informatie ontvangende als informatie zendende partijen. Daarnaast is er veel wantrouwen over de informatie die verstrekt is. Ook is er de nodige informatie die wel verstrekt is, maar op een of andere reden niet is “beklijft”. Er is zeker wel heel veel goede intentie bij partijen om “eruit” te komen. Men wil een “sociaal splijting” binnen de gemeenschap zien te voorkomen.

Een voorbeeld van een misverstand is: *De ontwikkelende partijen zijn achter de rug van de gemeente om naar de provincie gestapt om te pleiten voor provinciale coördinatie (PIP).*

Dit is duidelijk niet het geval geweest al is het initiatief wel vanuit de ontwikkelaar gekomen. Aan dit overleg is ook deelgenomen door de wethouder samen met een ambtelijke ondersteuning. Als reden van de verwarring wordt gewezen naar mogelijke uitspraken en reacties daarop tijdens gemeenteraad (of commissie) vergaderingen. Het is dus niet “achter de rug om” geweest en er is (nog) geen sprake van provinciale regie (ook al is de provincie nog steeds bevoegd gezag hier).

Een ander voorbeeld de uitspraak: *Het windpark kan er niet komen want er is geen ruimte op het netwerk om aan te sluiten.* Dit dan samen met de recente brief van de netbeheerder over de uitbreiding van het onderstation: *Het windpark is al definitief, de netbeheerder maakt de aansluiting al voor dit windpark.*

Het eerste deel is duidelijk inspelen op “wensdenken” geweest. Deze uitspraak is door veel mensen omarmd als hoop dat het windpark er uiteindelijk niet zal komen. Daarnaast heeft de brief van de netbeheerder ervoor gezorgd dat mensen zich buitenspel gezet voelden: “zie je wel, het is allang beslist” en grote teleurstelling bij de “wensdenkers”. Een gebrek aan kennis en communicatie.

Verder wordt onduidelijkheid ten aanzien van het proces aangehaald. Wie is er verantwoordelijk voor wat en doet de communicatie. Wat doet ZP, wat doet Prowind en wat doet de gemeente.

Er staat veel informatie in de presentatie die op 8 februari 2023 is gegeven met daarbij aanvullend de “vragen en antwoorden” die opgesteld zijn. Het lijkt erop dat veel mensen deze informatie niet hebben gehad of onvoldoende goed hebben doorgenomen. Vaak lijkt het erop dat men zelfs niet weet dat deze informatie beschikbaar is. Ook is er veel wantrouwen over de verstrekte informatie, deze wordt niet altijd geloofd. Dit is vaak terug te leiden naar dat de informatieverstrekker zelf niet wordt vertrouwd.

Er is een grote afstand tussen de partijen waarbij de dorpsorganisaties op dezelfde lijn zitten als de omwonenden. Men voelt zich als dorpsraden ook verantwoordelijk om op te komen voor die mensen in de kernen die dat niet zelf weten te doen. De kloof tussen ontwikkelende partijen (ZP wordt vaak als verlengstuk van Prowind gezien), omwonenden en overheid wordt als erg groot ervaren. Dit is over en weer. Er wordt over het algemeen wel door de meesten de bereidheid uitgesproken om met

elkaar in gesprek te gaan en, mits goed geregeld, hiervoor verantwoordelijkheid te nemen. De positie van de lokale energiecoöperatie (ZP) wordt door velen aangehaald. Het gebied voelt zich niet vertegenwoordigd door ZP, wat men wel verwacht van een lokale energiecoöperatie) en ook ZP voelt dit en zou dit wel anders willen.

De omgeving is niet positief over de ontwikkelaar Prowind. Dit richt zich vooral op communicatie en opstelling/houding bij ontmoetingen. Er lijkt een gebrek aan empathie te worden ervaren bij de contacten met Prowind. Er is echter bij de omgeving geen referentie t.a.v. (ervaring met) andere windpark ontwikkelaars.

Ook de gesproken grondeigenaren vinden dat het proces niet goed verlopen is en er zeker te weinig gecommuniceerd is. Ook wordt gebrek aan regie benoemd en onderschreven. Het gebrek aan vertrouwen in ZP door de omgeving wordt betreurd en als verbeterpunt gezien. Men onderschrijft het belang om de omgeving te betrekken bij het proces. De grondeigenaren willen graag op goede voet blijven met de omgeving. Dit wordt ook door de omgeving aangegeven. Het beschikbaar stellen van grond wordt niet persoonlijk aangerekend.

Een ander veel aangehaald punt is de mate waarin de omgeving betrokken wordt bij de mogelijke opstellingsvarianten van het windpark en dit dan ook weer in combinatie met de optie van drie (3) windturbines langs de Kanaaldijk.

Analyse situatie

De ontwikkelaar:

In het amendement wordt ook de optie opengehouden voor het uitzetten van een eventuele tender voor het windpark om een andere ontwikkelaar te verkrijgen. Deze optie ligt niet voor de hand. Het feit ligt er dat deze ontwikkelaar hier deze stappen heeft kunnen maken als gevolg van de besluitvorming t.a.v. de ruimtelijke mogelijkheden. De huidige ontwikkelaar heeft grondposities, het is een zoekgebied volgens de RES en de gemeenteraad heeft dit zoekgebied geaccordeerd. Ook is er door de gemeente positief op een intentieverzoek gereageerd. Wel kan gesteld worden dat er geen “click” is tussen de ontwikkelende partij en de omgeving, dit lijkt vooral op persoonlijk vlak zich te concentreren. Ook zien we de gevolgen van een langer lopend proces van de realisatie van een windpark waarnaast er bestuurlijke veranderingen plaats vinden.

Er wordt bij nieuwere ontwikkelingen meer ingezet op lokaal eigenaarschap, betere verdeling van lusten en lasten, meer betrekken van de omgeving (burgerparticipatie). Er zijn verandering van inzichten t.a.v. regie voerende partij, wie het omgevingsmanagement oppakt en een verdere specificering van het begrip “lokaal eigenaarschap”, etc. Vanuit de ervaring met vele andere ontwikkelaars, kan gesteld worden dat deze ontwikkelaar het naar het nu lijkt “niet slechter doet” dan zijn collega ontwikkelaars. Natuurlijk zijn er onderlinge verschillen en ook de personele invulling kan meewerken aan een betere “click”.

De lokale energiecoöperatie:

De lokale energiecoöperatie ZummerePower is van oorsprong een mooi burgerinitiatief voor de verduurzaming binnen de gemeente Someren. De overstap van een windpark langs de Kanaaldijk naar deelname aan windpark Diepenhoek lijkt een logische om te hebben gemaakt. Voor een lokale “vrijwilligersclub” valt het niet mee om partij te bieden aan een professionele ontwikkelaar. Hier komt al snel “het gebruiken voor” om te hoek kijken. Dit wordt mede ingegeven door het delegeren van “omgevingsmanagement” naar de ontwikkelaar vanuit het (oude) Klimaat en Energie Akkoord. Een logische stap hierbij in de samenwerking tussen beide partijen is dat het “verkrijgen van draagvlak” bij de lokale energiecoöperatie komt te liggen. Dit is ook als zodanig zo vastgelegd in de SamenwerkingsOvereenkomst (SOK) tussen Prowind en ZP. Een grote valkuil!!! Het maakt het lastig

om als lokale energiecoöperatie “aan de kant” van de omwonenden te kunnen gaan staan (en te blijven).

Met het laatste energieakkoord (2018, invoering 2019) is er de eis gekomen voor 50% lokaal eigenaarschap. Vaak wordt dit gekoppeld aan de verdeling van lusten en lasten, maar steeds meer wordt dit ook gezien als invulling van “zeggenschap”. Er was echter nog een belangrijke reden voor 50% lokaal eigenaarschap: de invulling van het realisatieproces met inbreng vanuit het gebied, van onderaf. Een goed, duidelijk en begrijpelijk proces kan zorgen dragen voor acceptatie (draagvlak) voor de komst van het windpark.

De huidige verhouding tussen ontwikkelende partij en de lokale energie-coöperatie lijkt niet de intentie om te komen tot 50% lokaal eigenaarschap te reflecteren. Ook is ZP niet in de positie gebracht om voor en namens het gebied de verantwoordelijkheid te nemen in het proces. Deze positie is ook niet door ZP afgedwongen. Door dit alles wordt ZP door veel partijen meer gezien als “loopjongen” van de ontwikkelaar Prowind dan als deelnemende vertegenwoordiging vanuit de omgeving. Er moet echter niet vergeten worden dat het ontwikkelrisico (incl. ontwikkel kapitaal) bij Prowind ligt. Hierdoor is het moeilijk om een gelijkwaardig partnerschap te realiseren. Voor lokale energiecoöperaties zijn er bij de meeste provincies sinds kort wel fondsen beschikbaar waarmee (risicodragend) ontwikkelkapitaal beschikbaar komt om juist dit te ondervangen. Ook kan hierbij eventueel de gemeente een rol spelen om dit te faciliteren.

De grondeigenaren:

Op dit moment zijn er grondposities verworven die nodig zijn voor de beoogde opstelling van 5 windturbines. In verband met de mogelijke verplaatsing van een windturbine, is er ook een 6de grondeigenaar die door Prowind onder contract is gesteld. Er is niet gekozen voor de optie om “socialisering van grondvergoeding” toe te passen in het gebied (dit is aan de orde geweest tijdens gesprekken over de grondvergoedingen als een mogelijk model). Dit betekent dat bij verschuiving van een windturbine, er mogelijk weer een nieuwe grondeigenaar in beeld komt en een bestaande grondeigenaar eruit valt.

De grondeigenaren hebben een goede vergoeding weten af te spreken met de ontwikkelaar vinden zij ook zelf, “er is goed onderhandeld”. Men vindt wel dat er niet blindgestaard moet worden op de vergoeding, er zijn ook andere aspecten die hiermee verbonden zijn die nadelig zijn voor de grondeigenaren als er grond wordt afgestaan voor de plaatsing van een windturbine. De gesproken grondeigenaren vinden het van belang dat hun relatie met de bewoners in het gebied goed blijft.

De relatie van een van de grondeigenaren met ZP bij aanvang van het proces lijkt niet bepalend te zijn geweest voor de keuzes die in het verleden gemaakt zijn. Wel geeft dit aanleiding tot speculaties.

De omwonenden:

De omwonenden zijn niet blij met de mogelijke komst van een windpark bij hen in de omgeving en zien allerlei bezwaren en gevolg risico's. Veel wordt verwezen naar de optie van 3 windturbines langs de Kanaaldijk. Deze zouden daar veel minder overlast veroorzaken omdat de afstand tot de omliggende woonhuizen groter is. De omwonenden hebben veel moeite met het proces zoals deze gelopen wordt en de positie van ZummerePower. Laatst wordt gezien als loopjongen van de ontwikkelaar Prowind. Verder wordt Prowind gebrek aan empathie verweten wat vooral gebaseerd is op uitingen tijdens bijeenkomsten en de manier waarop er (niet) gecommuniceerd wordt. De omwonenden zitten met heel veel vragen, echter veel van deze vragen zijn al wel eens beantwoord. Met name de presentatie in februari 2023 aangevuld met de Q&A die opgesteld is, geeft op de meeste vragen wel antwoord. Deze antwoorden worden echter moeizaam geaccepteerd en gewantwoord. Veel omwonenden lijken deze informatie (presentatie + Q&A) niet te hebben ontvangen en zelfs niet te weten dat dit er is.

Er is nadrukkelijk een gebrek aan regie ervaren waarbij het onduidelijk was wie nu waar verantwoordelijk voor is en hoe de samenhang tussen alle processen is. Het bestuurlijk proces (RES) om te komen tot een zoeklocatie en de status van de besluitvorming daarover is voor veel mensen niet duidelijk. Dit is echter wel de basis (ruimtelijk) voor de legitimiteit voor initiatief en realisatie van een windpark in het gebied Diepenhoek.

De omwonenden zijn (nog) niet georganiseerd in een actiegroep of belangenorganisatie. Er zijn wel veel omwonenden die betrokken willen worden en mee willen praten. Er zijn natuurlijk altijd wel enkele meer prominent betrokken omwonenden.

De dorpsraden Someren Heide en Someren Eind:

De dorpsraden van beide kernen nabij het gebied Diepenhoek zitten er pragmatisch in. Men wil met name de bewoners uit de beide kernen vertegenwoordigen. De hele situatie baart hen wel zorgen ten aanzien van saamhorigheid van de gemeenschap en kwaliteit van de woon- en leefomgeving. Het betrekken van de dorpsraden bij het proces vinden zijn erg belangrijk. De dorpsraden zijn zich ervan bewust dat er binnen de bewoners van de dorpen (inclusief buitengebied) zowel voor- als tegenstanders zijn.

Gemeente:

Binnen de gemeente is er veel kennis over het gebied, de materie en de stakeholders in dit proces. De andere stakeholders zijn blij dat de gemeente nu duidelijker de regie-rol op zich heeft genomen. Het geeft zeker de bewoners in het gebied meer vertrouwen. De kennis die er bij de gemeente aanwezig is over proces en de rol van provincie, college en gemeenteraad, lijkt niet goed over te komen in het gebied. Er wordt best veel gerefereerd aan de standpunten die raadleden innemen en dat hier duidelijk een scheiding (verandering) ligt bij de vorige gemeenteraadsverkiezingen. De georganiseerde bijeenkomst in februari wordt als rommelig en niet goed ervaren, maar de inbreng van informatie en duidelijkheid vanuit de gemeente over de komst van het windpark wordt als positief gezien. Er is relatief veel vertrouwen in de wethouder en er zijn zorgen over een constructieve samenwerking tussen coalitie en oppositie op dit dossier en de dossierkennis van raadsleden en het college.

De stakeholders zijn niet altijd op de hoogte van de verhouding tussen gemeente, provincie en RES. Ook is niet duidelijk dat al tijdens de vorige gemeenteraadsperiode de uitkomst van de RES door de gemeenteraad geaccordeerd is en daarmee de komst van het windpark op de locatie Diepenhoek ruimtelijk mogelijk gemaakt². Ook dat de provincie nu nog bevoegd gezag is, is meestal niet bekend³ en dat de ontwikkelaar op basis hiervan met zijn verzoek kan aankloppen bij de provincie al helemaal niet. De gemeente heeft de intentie om zelf de rol van bevoegd gezag in te willen vullen en hiertoe een verzoek aan de provincie te willen doen uitgaan.

Een ander aspect dat ter tafel is gekomen, is de verdeling van de lusten. De omgeving vindt dat de lusten (gebiedsfonds) moeten vallen daar waarde lasten zijn (direct in en om het gebied) en heeft er veel moeite mee dat de gemeente inzet op een duurzaamheidsfonds voor de gehele gemeente, gefinancierd met het geld vanuit het windpark om ook de rest van de gemeente te laten meeprofiteren van de komst van het windpark zonder dat zij hier de overlast van ervaren.

² Formeel is de provincie bevoegd gezag in deze, maar ook Provinciale Staten heeft de RES met daarin dit zoekgebied geaccordeerd

³ Gemeente Someren heeft nog geen afspraak met provincie tav overdracht bevoegd gezag aan gemeente voor dit project.

Conclusie analyse

Er is over het algemeen gebrek aan duidelijkheid, ook al is de boodschap zelf niet altijd de gewenste. Er wordt veel langs elkaar heen gecommuniceerd. Partijen hebben wantrouwen naar elkaar en er wordt uitgegaan dat er informatie achtergehouden wordt om doelen te kunnen bereiken. Alle partijen willen goed en passend betrokken worden bij het proces met ruimte voor eigen inbreng van wensen. Er lijkt geen onoverkomelijke breuk te zijn ten aanzien van een van de stakeholders. Wel zijn er stakeholders die in het vervolgtraject beter gepositioneerd dienen te worden en/of beter in de uitvoering/houding veranderingen kunnen aanbrengen. Over het algemeen heeft men de overtuiging dat het proces het beste door de gemeente “getrokken” kan worden en dat overdracht naar provinciale inpassing niet gewenst is. Als dit laatste toch zou gebeuren, dan graag wel met een stevige “maatschappelijke- en omgevingsrol” voor de (eigen) gemeente. Beschikbaarheid vanuit vertrouwde bron en deling van kennis is ook een belangrijks aandachtspunt. Op dit gebied is veel winst te behalen. Een paar stappen teruggaan om vervolgens samen te bouwen aan het proces en de keuzen ten aanzien van realisatie opties en afspraken zou ruimte kunnen geven.

Voorstel vervolproces: Een dialoogtafel (OmgevingsAdviesRaad)

Pre-beschouwing

Er zijn veel gesprekken gevoerd en daarin is veel besproken. Als je echter kijkt naar belangen ten aanzien van een gebied als Diepenhoek, zijn zeker niet alle stakeholders die betrokken zijn gesproken (als voorbeeld: de natuur- en milieugroeperingen). In het vervolproces is het nodig dat er een analyse wordt gemaakt van de stakeholders en dat ook zij worden uitgenodigd om alsnog betrokken te gaan worden.

Zoals al in de analyse geconcludeerd lijkt er geen onoverkomelijke breuk te zijn ten aanzien van één van de stakeholders. Het eventueel opzetten van een “tender” voor een andere ontwikkelaar lijkt daarmee niet opportuun in de huidige situatie. Deze stap zou juist nog meer heibel/onduidelijk en “gescheiden wegen” kunnen opleveren. Prowind heeft nu de grondposities verworven waardoor deze posities niet meer vanzelf beschikbaar zijn voor een ander initiatief. Hiermee ligt er dan een blokkade voor “de meest optimale opstelling”. Daarnaast kan Prowind een verzoek indienen bij de provincie om als bevoegd gezag het project in behandeling te nemen en te realiseren door middel van een Provinciaal InpassingsPlan (PIP). Dit laatste heeft duidelijk niet de voorkeur van de lokale stakeholders. Men geeft de voorkeur aan de gemeente als Bevoegd Gezag en regie voerende partij. Hierbij dicht men de gemeente (raad en college) waarschijnlijk wel meer macht en mogelijkheden toe dan die er is.

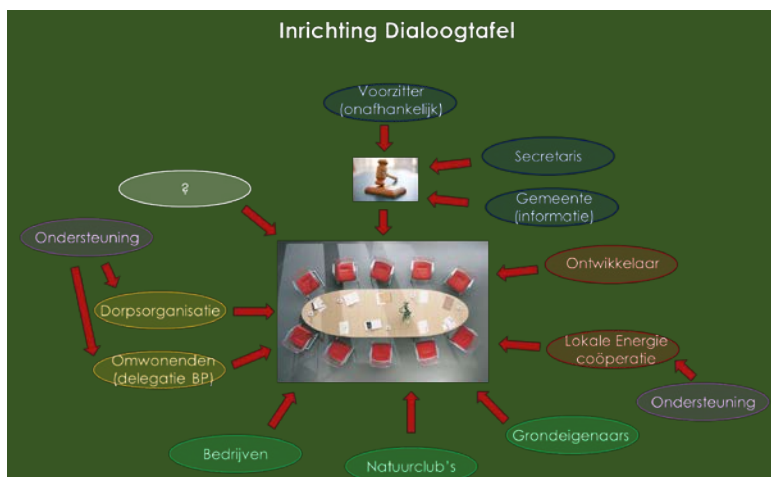
Er is veel achterstallige informatie in te halen door verschillende stakeholders; dit zal tijd gaan kosten. Er zijn ook de nodige onderwerpen die niet uitgediept zijn of voldoende breed besproken. Hierdoor zijn er (impliciet of expliciet) keuzes gemaakt waarin andere stakeholders (nog) niet in mee kunnen gaan. Een voorbeeld hiervan is de opstellingsvariant. Waarom is deze nu zoals hij is en kan het niet anders (en dan wordt bedoeld: beter of minder)?

Alle (gesproken) stakeholders zijn positief over de optie voor een verdere uitwerking en implementatie van een dialoogtafel. Men heeft de overtuiging dat er door middel van een dialoog meer mogelijk is en er een beter resultaat behaald kan worden. Natuurlijk blijft er een wens bij sommige stakeholders (omwonenden) dat er geen windpark zal komen. Hiervoor dient ruimte te blijven binnen het proces om hiernaar te streven zonder dat dit een confronterend of frustrerend proces wordt.

De huidige stand van zaken ten aanzien van besluitvorming RES, provincie, gemeente maakt duidelijk dat dit proces een rijdende trein is en zal doorgaan en dan kan dit het beste door het gezamenlijk te doen met ruimte voor alle partijen en meningen. Het is nu “Ja, tenzij”⁴ ten aanzien van de komst van het windpark.

De dialoogtafel

Hier volgt een korte uitleg van een dialoogtafel (naar model van een OmgevingsAdviesRaad). Voor een meer

uitgebreide beschrijving over en werking van, verwijs ik naar het “handboek werken met een omgevingsraad”⁵.

De dialoogtafel is bedoeld om alle stakeholders gezamenlijk te laten optrekken in de realisatie van een project. Hierbij hoeft men niet het met elkaar eens te zijn ten aanzien van wel/niet realiseren. De opgave voor de dialoogtafel is: hoe zou dit het beste kunnen indien er tot realisatie wordt gekomen. Dit vraagt nogal wat van die stakeholders die de

⁴ “Draagvlak” is geen blokkerend aspect (RvS), uit de mer-onderzoeken kunnen wel blokkerende aspecten komen

⁵ <https://npbo.nl/archief/handboek-het-werken-met-een-omgevingsraad>

realisatie niet zien zitten. Zij moeten over hun schaduw heen stappen en zich realiseren dat meepraten niet hetzelfde is als instemmen. Dit laatste geldt ook voor de voorstanders van realisatie. Het meepraten van een ander betekent niet instemmen met de komst van. Sommigen vertalen het naar “damage-controle” of “Als het dan er toch moet komen, dan wel op een passende manier met goede afspraken”.

Voor deelname aan een dialoogtafel worden alle stakeholders uitgenodigd. De dialoogtafel bestaat uit delegatieleden. Om de dialoogtafel goed te kunnen laten functioneren (een dialoog mogelijk te maken) kan deze niet groter zijn dan maximaal 20 personen.

De dialoogtafel heeft een onafhankelijke voorzitter en secretaris. Dit is essentieel. De voorzitter en secretaris moeten door alle partijen vertrouwd worden. De dialoogtafel kan eventueel zelf de eigen voorzitter en secretaris kiezen indien de initieel voorgestelde/aangestelde voorzitter voor partijen niet het vertrouwen heeft dat nodig is. In de eerste vergadering(en) zal voorzitter en secretaris een interim status hebben. De tafel besluit zelf over definitieve positie voorzitter en secretaris.

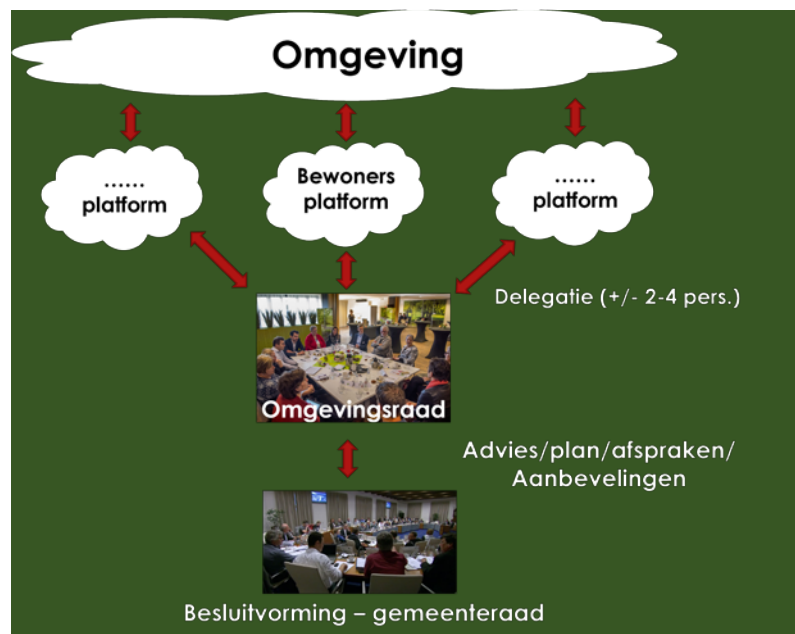
Voor reeds georganiseerde stakeholders (zoals bijv. ontwikkelaar of natuurorganisaties) is het geen probleem om met een delegatie deel te nemen. Men is dit al gewend en weet goed hoe om te gaan met terugkoppeling naar de achterban (de organisatie). Voor nog niet georganiseerde partijen is het belangrijk om dit samen met ze te gaan organiseren. Voor de inwoners van het gebied kan dit georganiseerd worden d.m.v. een bewonersplatform.

Een (bewoners)platform

Zoals aangegeven zijn er als stakeholder ongeorganiseerde partijen en er zijn ook stakeholders die dezelfde belangenstroom vertegenwoordigen (bijv. de natuur- en milieugroeperingen). Het is van belang dat vanuit elke belangenstroom deelname is aan de dialoogtafel en dat dit afgestemd wordt met de achterban van een belangenstroming. Het is dus belangrijk om ook de zg. “tweede ring” van de stakeholders te beschouwen en eventueel te organiseren. Delegatieleden moeten ruggensteun hebben vanuit de personen/organisaties die zijn vertegenwoordigen aan de dialoogtafel.

Voor de omwonenden zal deze “tweede ring” zeker georganiseerd moeten worden. Er kan van geen van de omwonenden verwacht worden dat zij de verantwoordelijkheid voor de hele groep op zich nemen. Dit kan niet, maar is ook zeker niet wenselijk.

Hoe werk het? Alle bewoners uit het gebied (tot 1900m, 10x tip-hoogte) worden uitgenodigd om deel te nemen aan het bewonersplatform. Dit bewonersplatform bespreekt elke dialoogtafel bijeenkomst na met elkaar en bespreekt de volgende dialoogtafel voor. Binnen dit bewonersplatform wordt het standpunt bepaald van de omwonenden (kunnen er ook meerdere zijn) om in te brengen aan de dialoogtafel.

Het bewonersplatform selecteert/kiest zelf de delegatie die hun vertegenwoordigd aan de dialoogtafel. Het aantal personen is afhankelijk van de omvang van de bezetting van de dialoogtafel. Het streven voor een bewonersplatform is dat dit 4 personen zijn. Het platform kan ervoor kiezen om naast een vaste vertegenwoordiger(s) ook 1 of 2 delegatieleden te laten rouleren. Ervaring leert dat de deelneming aan het bewonersplatform sterk fluctueert met wel een vaste kern aan deelnemers (waaronder meestal de delegatie leden).

Omdat omwonenden geen professionele partijen zijn zonder kennis van de materie en zonder organisatiestructuur, is ondersteunen en begeleiding onontbeerlijk. Dit zal gefaciliteerd moeten worden. Deze ondersteuner begeleidt de delegatie ook aan de dialoogtafel.

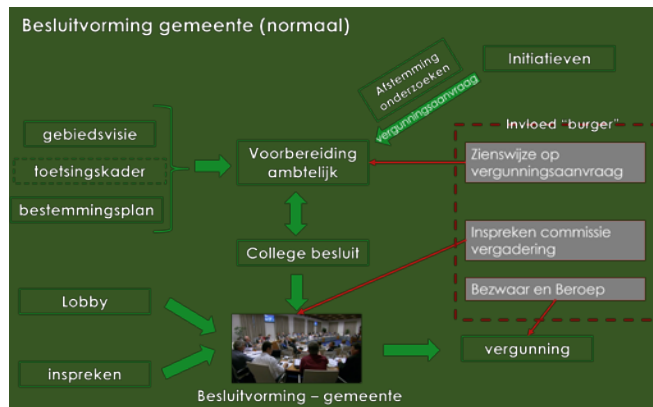
Bestuurlijk procedureel

Een dialoogtafel moet gezien worden als een voorschakel-traject om te komen tot een betere opzet van de realisatie. Waar via de “normale” procedures de stakeholders (en zeker de burgers) alleen via de inspraak momenten volgens de WRO-procedures inbreng hebben, is het met de dialoogtafel de intentie om deze inbreng voor de formele vergunningsaanvraag (en daarmee de start van de WRO procedure) te hebben geïnventariseerd en besproken.

Dit geldt ook voor de onderdelen van het proces. De intentie is dat de dialoogtafel gezien wordt als een “collega-organisatie” waardoor ook de 95% versies van NRD/MER/etc. behandeld worden aan de dialoogtafel en er via de dialoogtafel door de stakeholders inbreng op deze stukken plaats kan vinden. Ervaring heeft geleerd dat na de formele ter inzagelegging van stukken er niet veel ruimte meer is voor het honoreren van reacties daarop en ruimte voor andere verzoeken.

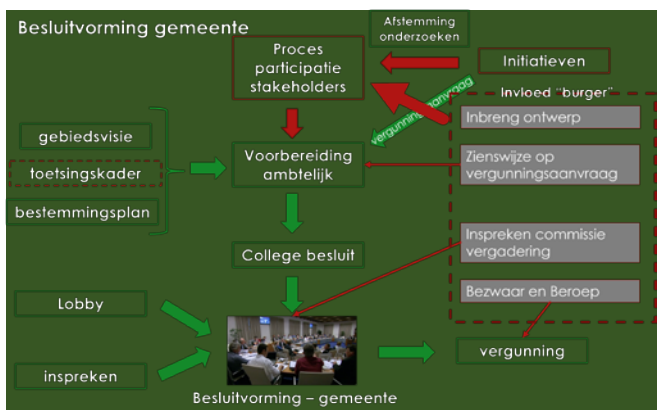
Positie en rol gemeenteraad

Bij een dialoogtafel volgens het OmgevingsAdviesRaad model, wordt nogal eens gedacht dat dit een concurrent is van de gemeenteraad. Dit is zeker niet het geval. De uitkomst (afspraken) van de dialoogtafel zal altijd terugkomen in de gemeenteraad. De raad zal altijd nog het fiat moeten geven en bij punten waar de stakeholders er aan de dialoogtafel niet uit zijn gekomen, zal de raad alsnog een keuze moeten maken (vaak op basis van een collegevoorstel). Ook al is er overeenstemming aan de dialoogtafel, als gekozen volksvertegenwoordiging zal altijd nog de beoordeling moeten volgen of er geen algemene, of specifieke belangen geschaad

worden.

Ervaring vanuit andere trajecten met een dialoogtafel hebben geleerd dat gedurende het proces er altijd geprobeerd wordt om langs de dialoogtafel heen, via de gemeenteraad voorkeuren binnen te halen. Het is belangrijk dat de gemeenteraad het proces van een dialoogtafel de ruimte geeft. Omdat er zeker interactie tussen omgeving en de gemeenteraad zal plaatsvinden, is het verstandig om regelmatig de betreffende commissie bij te praten over de voortgang. Dit is een taak van de voorzitter van de dialoogtafel ondersteund door de gemeentelijke vertegenwoordiging aan de dialoogtafel.

Opmerkingen t.a.v. de Stakeholders in Dialoogtafel proces

In dit hoofdstuk enkele suggesties voor de invulling door de Stakeholders van de dialoogtafel

Ontwikkelaar Prowind (2p)

Deelname van Prowind aan de dialoogtafel zou ingevuld kunnen worden door projectleider en communicatiespecialist. De opmerkingen en kritiek op Prowind zullen besproken moeten worden en van worden geleerd.

ZummerePower (2p)

Voor ZummerePower is het van belang dat zij het vertrouwen verwerven van de omgeving voor hun rol. Dit is onderdeel van het proces van de dialoogtafel. Deelname door 2 personen is wenselijk, wellicht verstandig dat dit (minstens) één persoon is die zelf in het gebied woont. De rol, positie en invulling van de lokale energiecoöperatie is zeker onderwerp van de dialoogtafel. Dit laatste zal besproken moeten worden naar aanleiding van dit onderzoek en rapport voor aanvang dialoogtafel.

Gemeente (1p)

De gemeente is geen deelnemer aan de dialoogtafel als stakeholder, maar is ondersteunend aan de dialoogtafel. Vragen aan en informatie vanuit de gemeente worden door deze gemeentelijke vertegenwoordiger verzorgd. Proces is hier belangrijker dan inhoud. De projectleider vanuit de gemeente is hiermee de aangewezen persoon. Voor materie inhoudelijke inbreng aan de dialoogtafel kan de betreffende beleidsambtenaar bij een bijeenkomst extra aanschuiven.

Grondeigenaren (2p)

Het is verstandig om 1 of 2 vertegenwoordigers van de grondeigenaren te laten deelnemen aan dit overleg. De grondeigenaren zouden zelf (of via Prowind) de andere grondeigenaren op de hoogte kunnen houden en/of in overleg gaan met elkaar. Het formeel opzetten van een platform voor de grondeigenaren lijkt op dit moment nog niet nodig. Eventueel (indien de wens daarvoor er is) kan wel ondersteuning gezocht worden bij (of de vertegenwoordiging over te laten aan) bijvoorbeeld LTO.

Dorpsraden (2p)

Vanuit beide dorpsraden (Eind en Heide) een vertegenwoordiger voor de kernen. Beide organisaties kunnen hierin gezamenlijk optrekken en elkaar ondersteunen.

Bewonersplatform (4p)

Gezien de te verwachten bezetting van de dialoogtafel is er ruimte voor 4 vertegenwoordigers als delegatie vanuit het bewonersplatform (BP). Het bewonersplatform zal bij de selectie van de delegatie goed in de gaten moeten houden dat er spreiding is vanuit het gebied, evenals stedelijke (dorps) en buitengebied vertegenwoordiging.

Natuur- en milieuorganisaties (2p)

Op dit moment zijn deze organisaties nog niet betrokken. Het is wel verstandig om de in het gebied actieve organisaties op dit gebied te inventariseren en te vragen om aan de dialoogtafel deel te nemen. Hierbij de denken aan NMF, N&M, IVN, Vogel-groeperingen, etc.

Samen met de onafhankelijke voorzitter en de secretaris komt hiermee de bezetting van de dialoogtafel op ong. 18 personen. Het is belangrijk om gelijk bij de start van de dialoogtafel met elkaar een stakeholder analyse te maken of alle benodigde partijen wel vertegenwoordigd zijn aan het overleg.

Vergaderschema en doorlooptijd

Een gebruikelijke frequentie voor het bijeenkomen van een dialoogtafel is (maximaal) 1x per maand. Tussen elke bijeenkomst van de dialoogtafel zullen deelnemende partijen een afstemming met hun achterban hebben. Voor het BP betekent dit dat deze ook elke maand een keer bij elkaar komen. Voor de delegatieleden is dat dus 2x per maand een bijeenkomst (dialoogtafel + BP). Dit is een stevige belasting.

De voortgang van de dialoogtafel en de voortgang t.a.v. het wettelijk proces zullen nauwgezet met elkaar afgestemd moeten worden. Er is op voorhand nu nog niet aan te geven hoeveel tijd (en besprekingen) en nodig is voordat een VVGB en aanvraag van de vergunning aan de orde is.

Besprek onderwerpen dialoogtafel

In principe staat elk onderwerp open voor bespreking. Het kan zijn dat hier nog een besluit over moet worden genomen dan wel dat een bepaald besluit toegelicht moet worden of uitgelegd waarom er geen andere opties zijn. In het al eerder aangehaalde handboek omgevingsraad staat een voorbeeldlijst van bespreekpunten. Deze is al lang, maar zeker niet uitputtend. Ook kunnen er specifieke lokale onderwerpen zijn die besproken moeten worden. De dialoogtafel moet zelf de lijst met bespreekpunten opstellen.

Te nemen acties om te komen tot een dialoogtafel

De volgende acties zijn benodigd om te komen tot een dialoogtafel voor windpark Diepenhoek

- Besluit/mandaat gemeente Someren voor een dialoogtafel
- Budget beschikbaar voor dialoogtafel
 - o Accommodatie
 - o Voorzitter
 - o Secretaris
 - o ondersteuning bewonersplatform
- Gebiedsbijeenkomst opzet proces
- Samenstellen bewonersplatform (BP)
 - o Selecteren begeleider bewonersplatform
 - o Uitnodigen omwonenden
 - o Eerste vergadering BP
- Stakeholder analyse uitvoeren
- Voordracht voorzitter en secretaris dialoogtafel
- Maken planning
- Eerste bijeenkomst dialoogtafel plannen

Bijlage 1: Tekst amendement gemeenteraad Someren

~~INGETROKKEN~~
~~VERWORPEN~~
 AANGENOMEN

stemverhouding:

17 - 0

de raadsgriffier:

Amendement

Tijdens de vergadering van de raad van de gemeente Someren op donderdag 20 april 2023 bij behandeling van agendapunt 9 "Besluiten over voorkeursscenario windinitiatief Diepenhoek" dient de fractie CDA Someren, mede namens fractie Leefbaar Someren, Fractie PvdA Someren en fractie Wij zijn Someren | VVD het navolgende amendement in;

Overwegende dat:

- Het naar zich toetrekken van de regie door het college van de gemeente Someren breed gedragen wordt door de omwonenden;
- Het van groot belang is dat het vertrouwen van de omwonenden in het proces hersteld wordt;
- Er naar aanleiding van het gekozen scenario nog een gedetailleerd procesvoorstel wordt opgesteld met daarin de stappen volgorde benoemd;

Is van mening dat:

- Een poging gedaan moet worden het vertrouwen bij omwonenden en initiatiefnemers te herstellen;
- Rust te creëren in de aanpak met respect voor eenieders belang, hetgeen belangrijk is om tot een succesvolle en coöperatieve samenwerking te komen;
- De zienswijzen en aanbevelingen van de omwonenden belangrijke input zijn in dit proces;
- Dorpsmolens, zoals opgenomen in het door de raad vastgestelde beleid in oktober 2018, onderdeel van dit gesprek moeten zijn;
- De invulling van een energielandschap los gezien moet worden van de windopgave in dit zoekgebied;
- Het energielandschap, (bedoeld als een bredere gebiedsopgave) conform de aangenomen motie van raad op 25 oktober 2018, wel onderdeel kan zijn van dit gesprek ;

Besluit;

- Te kiezen voor een nieuwe variant 5, die bestaat uit;
- Processtap 1 Als regievoerder het gesprek aan te gaan met de omgeving en initiatiefnemers en een poging te doen het vertrouwen tussen partijen te herstellen.
- Hiervoor maximaal 3 maanden de tijd te nemen.
- De uitkomst van deze gesprekken terug te koppelen aan de raad, waarbij de opgehaalde informatie dient als input voor een oplossing met de huidige partijen, of als input voor een nieuw uit te schrijven tender, met een stappenplan voor een verder vervolg.

En gaat over tot de orde van de dag,

Fractie CDA Someren

Arjan Evers

Caroline van der Hulst – van Lierop

Twan van den Boomen

Ellen Zegwaard – van der Kooij

Fractie Wij zijn Someren VVD

Jules Klessens

Frans van der Kuijlen

Nancky van Doorn - Peerlings

Fractie Leefbaar Someren

Arnold Verhofstad

Fractie PvdA Someren

Hans van Maris